

Asia: VN/9898/2021

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi jätelain ja merenkulun ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Pääasiallinen sisältö

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

Perustelut

Luku 1.2.1.: Euroopan komissio on pahasti epäonnistunut ns. kertakäyttömuovidirektiivin (jäljempänä SUP) valmistelussa. Tästä johtuen direktiivin teksti on sekä vaikeasti ymmärrettävä että monitulkintaista. Tämän lisäksi komissio on merkittävästi ollut ja on edelleen myöhässä direktiivin lisäohjeistuksen antamisessa. Tilanne on niin yrityksille kuin kertakäyttömuovidirektiivin kansallisesta toimeenpanosta ja valvonnasta vastaaville viranomaisille kestämätön. Direktiivin artiklan 4 piiriin kuuluvien tuotteiden kulutuksen vähentämisen raportointi tulisi alkaa kuluva vuodesta 2022, mutta edelleenkään niin yritykset kuin kansalliset vastuuviranomaiset eivät tiedä kaikkien tuotteiden osalta, kuuluvatko ne kyseisen artiklan soveltamisalaan vai eivät. Yrityksillä tämä tieto olisi tullut olla viimeistään vuoden 2020 lopussa, jotta niin hankintayksiköt kuin tietojärjestelmiin vuosiraportoinnin vuoksi vaadittavat muutokset olisi ollut mahdollista tehdä vaaditussa aikataulussa. Edellä mainituista ongelmista johtuen tullaan SUP-direktiiviä todennäköisimmin tulkitsemaan eri jäsenmaissa eri tavoin. Tämä sekä vaikeuttaa sisämarkkinan toimintaa että uhkaa johtaa yritysten epäyhtenäiseen kohteluun. Komission huonon lainsäädäntätyön vuoksi olisi ollut komissiolta ryhdikästä myöntää tapahtuneet virheet ja keskeyttää direktiivin toimeenpano siihen asti, kunnes epäselvyydet on saatu selvitettyä ja direktiivin kokonaisuvaikutuksista olisi tehtyä uusi kattava arvio.

Luku 2.5: Elinkeinoelämä edustavat liitot, ml Kaupan liitto, on neuvotellut ympäristöministeriön kanssa green dealista SUP-direktiivin 4. artiklan toimeenpanemiseksi Suomessa. Pidämme green dealia tuloksellisimpana tapana täyttää direktiivin vaatimukset tilanteessa, jossa vaihtoehtoja nykyisille pakkauksille ja juomamukeille suurelta osin vasta kehitetään, mikä korostaa yritysten omaehtoista toimintaa käytännön ratkaisujen ja toimintamallien et-simisessä ja kehittämisessä.

Parhaillaan hyväksyttävänä olevan Valtakunnallisen jätesuunnitelman vuoteen 2027 julkista sektoria koskevat toimet ovat keskeisiä SUP-direktiivin 4. artiklan kansallisessa toimeenpanossa. Julkiset toimijat ovat työpaikkaruokailujen järjestäjinä merkittäviä ja muutenkin niiden rooliin kuuluu esimerkkinä toimiminen kansalaisille. Valtakunnallisen jätesuunnitelman mukaan julkisten toimijoiden tulisi lopettaa kertakäyttöisten, muovia sisältävien astioiden hankinta ja käyttö, tiloissaan. Tällä toimenpiteelle mahdollisesti asetettu aikatavoite ja tavoitteen seurannan toteuttaminen olisi hyvä mainita hallituksen esityksen perusteluissa.

Luku 3 Nykytila ja sen arviointi ja luku 4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset: Kaupan liitto ei kannata HE:ssä esitettyä tuottajavastuun laajentamista direktiivistä poikkeavalla tavalla kansallisella päätöksellä koskemaan myös sisävesiä. Kansallisen toimeenpanon tulisi koskea vain merialuetta ja vain kaupallisessa kalastuksessa käytettäviä pyydyksiä ja välineitä, eikä kansallista laajennusta sisävesiin sekä vapaa-ajankalastusvälineisiin tulisi tehdä. Sääntelystä päätettäessä on tärkeää ottaa huomioon vapaa-ajankalastusvälineiden ja tarkemmin heittokalastusvälineiden olematon negatiivinen vaikutus vesiympäristöön. Ranta-roskista esimerkiksi vieheiden osuus kaikista rantaroskista on vain 0,06 % kaikilla rantatyypeillä (lähde Suomen ympäristökeskus).

Kaupan liitto esittää huolensa HE:ssä esitettyjen merkittävien oikeusvaikutusten peruste-luista, jotka näyttäisivät pohjautuvan osittain suulliseen informaatioon, havaintoihin, karkeaan arviointiin sekä alustaviin tietoihin (s. 22: "Luonnonvarakeskuksen karkean arvion mukaisesti vapaa-ajankalastuksesta jäisi ympäristöön ...", s. 28: "Lisäksi Suomessa on runsaasti sisävesistöjä, joissa kalastetaan paljon ja joissa muovia sisältävien kalastusvälineiden on havaittu aiheuttavan ympäristöhaittoja; suullinen tiedonanto Pidä Saaristo Siistinä ry", s. 46: Lisäksi Suomessa on runsaasti sisävesistöjä, joissa kalastetaan paljon ja joissa muovia sisältävien kalastusvälineiden on havaittu aiheuttavan ympäristöhaittoja, s. 53: Suomen merialueen roskaantumisen lähteet - raportissa on arvioitu, että kalastusperäistä jätettä on rantaroskista 6,3 % (kappalemääristä). Käynnissä on Suomen ympäristökeskuksen tutkimushanke, jonka alustavien tietojen mukaan ...). Tällaista tietoa ei ole mitenkään mahdollista tarkistaa, mitä pidämme erittäin valitettavana.

Kalastusvälineet eivät ole kertakäyttötuotteita eikä niihin tule näin suhtautua myöskään sääntelyn osalta, vaan niiden elinkaari pyritään pitämään mahdollisimman pitkänä niin välineitä huoltamalla kuin korjaamalla. Suomalaisille vapaa-ajankalastus on rakas harrastus ja sillä on tärkeä rooli kansallisen luontosuhteen vahvistajana. Tätä ei tule horjuttaa eikä nähdä ongelmaa siellä, missä ongelmaa ei ole.

Sisävesien roskaantumiseen on tärkeää pyrkiä vaikuttamaan, mutta se on mahdollista toteuttaa ilman kansallista direktiivin soveltamisalan laajentamista, hyödyntämällä kalastus-alan yritysten ja kalastusta harrastavien vahvaa halua suojella vesiluontoa. Kalastusvälineitä myyvien yritysten liiketoiminnan suora etu on, että vesistöt pysyvät mahdollisimman puhtaina ja houkuttelevat kansalaisia yhä enemmässä määrin kalastusharrastuksen piiriin. Niin kalastusvälineiden maahantuojat kuin valmistajat tekevät jo vapaehtoista vastuullisuustyötä luonnon, vesistöjen ja kestävä kalastuksen eteen. Tätä työtä on mahdollista vahvistaa ilman lainsäädäntöön kirjattua

kallista ja byrokraattista tuottajavastuuelvoitetta, joka kurit-taisi erityisesti alan lukuisia pieniä ja keskisuuria toimijoita.

Luku 5.2.: Ruotsissa on osana SUP-direktiivin täytäntöönpanoa tehty lakimuutos, jolla kuluttaja voi saada roskaamisesta 800 kruunun suuruisen sakon. Kannatamme vastaavan lakimuutoksen tekemistä Suomessa. Lain perusteluissa kuvataan hyvin roskaajan olevan se yksittäinen henkilö, joka heittää roskan väärään paikkaan. Tällöin paras keino roskaamisen vähentämiseksi on roskaamisen vastaisen informaation ohella suoraan roskaajaan kohdistuvan sanktion uhka.

Lakiehdotus

25 §: Kauppa on Suomen elinkeinoelämän suurin toimiala myös bruttokansantuotteella mitattuna muodostaen noin 10 prosenttia Suomen BKT:stä. Suomessa toimiva kauppa kilpailee ankarasti globaalin etäkaupan kanssa. Tästä johtuen pidämme erittäin tärkeänä tullin roolin vahvistamista ja sen yhteistyötä Pirkanmaan ELY-keskuksen kanssa tuottajavastuun maan rajat ylittävän etäkaupan valvonnassa. Maan rajojen ulkopuolelta operoivien etäkaupan toimijoiden saaminen kattavasti mukaan hoitamaan lakisääteinen tuottajavastuuelvoitteensa on edellytys yritysten tasapuolisille kilpailuedellytyksille Suomen markkinoilla. Tuottajavastuusta yrityksille koituvan kustannusrasitteen jatkuva kasvu korostaa viranomaisvalvonnan merkitystä. Pidämme erittäin tärkeänä, että tuottajavastuuta valvovalle viranomaisille taataan riittävät resurssit, jotta maan rajat ylittävän etäkaupan valvontatehtävä on mahdollista hoitaa kunnolla.

46 §: Tuottajayhteisön vastuu kierrätystavoitteiden saavuttamisessa tulisi rajata vain sen asiakkaiden markkinoille tuomaan pakkausmäärään. Asia on tärkeä yritysten tasapuolisen kohtelun näkökulmasta tilanteessa, jossa Suomen pakkaustilastoihin ollaan jatkossa sisällyttämässä myös muut kuin rekisteröityneiden tuottajien markkinoille saattamat pakkaukset. Vastuunsa hoitavien yritysten kustannusrasite ja eriarvoinen kohtelu lisääntyvät entisestään, jos ne joutuvat huolehtimaan vapaamatkustajien markkinoille saattamien pakkausten kierrätystavoitteiden saavuttamisesta.

47a §: Pykälän mukaan pakkaustuottajien tulee korvata tiettyjen kustannustehokkaiden jätehuolto- ja siivoustoimien kustannuksia kunnille. Korvausten maksamisen lähtökohtana on toimien kustannustehokkuus. Kustannustehokkuuden arviointi ehdotetaan kuitenkin siirrettäväksi yksinomaan kunnille, jotka ovat myös korvauksen saajia. Myös maksajalla tulee olla oikeus määrittää,

onko toiminta kustannustehokasta vai ei, jotta vastuiden ja oikeuksien välille ei muodostu räikeää ristiriitaa. Hyvän yhteistoiminnan onnistumisen edellytys on, että tuottajat ja kunnat voivat yhdessä koota tietoa, arvioida toimintaa ja edistää parhaiden käytäntöjen käyttöönottoa. Julkinen kilpailuttaminen ei automaattisesti takaa toiminnan tehokkuutta, eikä sitä siis voida yksin pitää osoituksena kustannustehokkaasta toiminnasta.

47c §: Tuemme voimakkaasti ehdotuksen perusteluissa esitettyä tuottajien ja Kuntaliiton yhdessä sopimaa mallia korvausten määrittämiseksi vuosille 2023-2025. Vuodesta 2026 alkaen korvaukset perustuisivat ko. toimijoiden yhdessä kehittämän tiedonkeräyksen tuottamaan luotettavaan aineistoon.

47c §: Koska tiedonkeräyksen kehitystyö on vasta alkamassa, lain tasolla ei tule määrätä siitä, että kuntien jätehuolto- ja siivoustoimista aiheutuva kokonaiskustannus kerätään otosperusteisesti. Tuottajien oikeusturvan kannalta on keskeistä, että kunnista kerättävä tieto koskee vain tuottajien maksuvastuulla olevia tehtäviä ja edustaa kattavasti koko Suomea. Tämä edellyttää, että oikean kustannustiedon keräämiseen panostetaan kunnissa ja tiedonkeräys suunnitellaan kattavasti ja laadukkaasti. Otosperusteisuus on syytä sallia ja se voi osoittautua riittäväksi kokonaiskustannusten määrittäytäväksi, mutta sen käyttöön ei ole mitään syytä suoraan toimijoita määrätä.

47c §: Pidämme tärkeänä, että indeksin käyttö on lain perusteluissa rajattu tuoteryhmäkohtaisten korvausten tarkistamisessa vain pitkiin, vähintään viiden vuoden mittaisiin korvaus-kausiiin.

47d §: On tärkeää, että tuottajien kunnille maksaman korvauksen maksuajankohdaksi on määrätty korvausvuotta seuraava vuosi, koska yrityskohtaiset pakkaustiedot, joihin maksut perustuvat, voidaan kerätä yrityksistä ainoastaan jälkikäteen. Tämä on myös edellytys sille, että korvauksesta syntyvät kustannukset voidaan kohdentaa tuottajille oikein.

47e §: Ehdotuksessa tuottajat määrätään vastaamaan kunnille maksettavien korvausten laskemisessa tarvittavien lähtötietojen hankkimisesta ja sen kustannuksista. Sen sijaan kunnille ei aseteta tältä osin mitään lakisääteisiä velvoitteita, vaikka tarvittavia tietoja ei voida hankkia ilman kuntien toimia ja myötävaikutusta. Esitetty yksipuolinen vastuu ei mahdollista ehdotuksen edellyttämää tiedonkeräystä, eikä se ole tuottajien näkökulmasta hyväksyttävissä.

Kunnille tulee asettaa lakisääteinen velvoite korvausten määrittämisessä tarvittavien kustannustietojen keräämiseen ja toimittamiseen tuottajille. Näiden kustannustietojen kerääminen ja toimittaminen ei voi olla tuottajien kustannusvastuulla, koska kyse on kuntien omasta kustannuseurannasta niille maksettavien korvausten määrittämiseksi. Lisäksi kuntien myötävaikutusta tarvitaan kerätyn jätteen ja siivotun roskan koostumustutkimusten suorittamiseen.

Lain perusteluissa (kpl. 4.2.4, s. 64) esitetään seuraavaa: "...tuottajia koskevan uuden kustannusvastuun määrittely edellyttää kuntien vastuulle kuuluvien jätehuolto- ja siivoustoimien kokonaiskustannustietojen luotettavuuden parantamista. Tämä edellyttää yhtenäisten toimintatapojen käyttöönottoa ja kehittämistä kunnissa". Perusteluteksti kuvaa asiaa täysin oikein ja kustannustietojen keräämiseen liittyvä kuntien vastuu tulee kirjata myös lain pykäliin.

47 f §: Tuoteryhmäkohtaisten korvausten jyvittämisessä tuottajavastuullisten yritysten maksettaviksi tulee mielestämme huomioida markkinaosuuksien lisäksi se, kuinka paljon kunkin tuoteryhmän tuotteet roskaantumista aiheuttavat. Ehdotammekin pykälän muotoilemista siten, tuottajayhteisön olisi perustellusta syystä mahdollista kohdentaa tuoteryhmä-kohtaisia kokonaiskustannuksia kunkin tuoteryhmän sisällä tuotteille siinä suhteessa kuin niitä kerätyn jätteen ja siivotun roskan joukosta löytyy. Nämä tuotekohtaiset kustannukset jaettaisiin sitten tuottajille markkinaosuuksien suhteessa.

48 §: EU-jätessäädöspaketti ja SUP-direktiivi eivät salli mitään tuoteryhmiä koskevia kansallisia tuottajavastuun rajoituksia, kuten yrityksen liikevaihtorajana pohjaavaa rajausta, joka on ollut Suomessa tähän asti käytössä. Ympäristöministeriön selvityksen mukaan pelkkä liike-vaihtorajan poistaminen toisi pakkausten tuottajavastuun piiriin noin 31 000–39 000 uutta yritystä nykyisten 4 300 yrityksen lisäksi.

Kannatamme vahvasti 1 miljoonan euron liikevaihtorajan poistamista ja pidämme perusteltuna siihen liittyen muuttaa tuottajan määritelmää tiettyjen ns. palvelupakkausten osalta. Palvelupakkausten osalta HE:ssä esitetty muutos on mielestämme välttämätön, koska se vähentää merkittävästi uusien tuottajavastuuvollisten yritysten lukumäärää noin 2 000–22 000 kappaleella pienten, alle 1 miljoonan euron liikevaihdon yritysten, osalta. Lisäksi muutoksella vähennettäisiin tuottajavastuun piiristä myös sellaiset maatalousyrittäjät, jotka pakkaavat tuotteita myytäväksi esimerkiksi suoramyyntinä tilalta suoraan kuluttajille. Näin vähennetään merkittävästi pienille tuottajayrityksille ja viranomaiselle kohdistuvaa sääntely-taakkaa. HE:ssä esitetyt muutokset vähentävät sekä pakkausten tuottajavastuujärjestelmän monimutkaisuutta että tekee siitä kustannustehokkaamman.

Lain voimaantulo: Lain 48 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaista, uudistettua pakkausten tuottajan määritelmää sovellettaisiin 1.1.2023 alkaen. Ehdotamme soveltamisajankohdan siirtämistä vuodelle eteenpäin. Lakiehdotus hyväksyttäneen eduskunnassa aikaisintaan kevätistuntokauden 2022 päätteeksi, jolloin yrityksille, Ringille ja pakkausten tuottajayhteisöille jäisi esityksen mukaan noin puoli vuotta aikaa valmistautua muutokseen. Tämä aika ei riitä kaikkiin niihin toimiin, joita yli 30 000 potentiaalisen uuden asiakasyrityksen sujuva liittäminen tuottajavastuujärjestelmään edellyttää. Muutoksia tarvitaan mm. asiakassopi-musten ehtoihin, asiakkaiden rekisteröitymisen järjestelmiin ja pienten yritysten raportointikäytäntöihin.

Luku 1 (Asian tausta ja valmistelu)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

Luku 1.2.1.: Euroopan komissio on pahasti epäonnistunut ns. kertakäyttömuovidirektiivin (jäljempänä SUP) valmistelussa. Tästä johtuen direktiivin teksti on sekä vaikeasti ymmärrettävä että monitulkintaista. Tämän lisäksi komissio on merkittävästi ollut ja on edelleen myöhässä direktiivin lisäohjeistuksen antamisessa. Tilanne on niin yrityksille kuin kertakäyttömuovidirektiivin kansallisesta toimeenpanosta ja valvonnasta vastaaville viranomaisille kestämätön. Direktiivin artiklan 4 piiriin kuuluvien tuotteiden kulutuksen vähentämisen raportointi tulisi alkaa kuluva vuodesta 2022, mutta edelleenkään niin yritykset kuin kansalliset vastuuviranomaiset eivät tiedä kaikkien tuotteiden osalta, kuuluvatko ne kyseisen artiklan soveltamisalaan vai eivät. Yrityksillä tämä tieto olisi tullut olla viimeistään vuoden 2020 lopussa, jotta niin hankintayksiköt kuin tietojärjestelmiin vuosiraportoinnin vuoksi vaadittavat muutokset olisi ollut mahdollista tehdä vaaditussa aikataulussa. Edellä mainituista ongelmista johtuen tullaan SUP-direktiiviä todennäköisimmin tulkitsemaan eri jäsenmaissa eri tavoin. Tämä sekä vaikeuttaa sisämarkkinan toimintaa että uhkaa johtaa yritysten epäyhtenäiseen kohteluun. Komission huonon lainsäädäntätöön vuoksi olisi ollut komissiolta ryhdikästä myöntää tapahtuneet virheet ja keskeyttää direktiivin toimeenpano siihen asti, kunnes epäselvyydet on saatu selvitettyä ja direktiivin kokonaisuvaikutuksista olisi tehty uusi kattava arvio.

Luku 2 (SUP-direktiivin tavoitteet ja pääasiallinen sisältö)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

Luku 2.5: Elinkeinoelämä edustavat liitot, ml Kaupan liitto, on neuvotellut ympäristöministeriön kanssa green dealista SUP-direktiivin 4. artiklan toimeenpanemiseksi Suomessa. Pidämme green dealia tuloksellisimpana tapana täyttää direktiivin vaatimukset tilanteessa, jossa vaihtoehtoja nykyisille pakkauksille ja juomamukeille suurelta osin vasta kehitetään, mikä korostaa yritysten omaehtoista toimintaa käytännön ratkaisujen ja toimintamallien et-simisessä ja kehittämisessä.

Parhaillaan hyväksyttävänä olevan Valtakunnallisen jätesuunnitelman vuoteen 2027 julkista sektoria koskevat toimet ovat keskeisiä SUP-direktiivin 4. artiklan kansallisessa toimeenpanossa. Julkiset toimijat ovat työpaikkaruokailujen järjestäjinä merkittäviä ja muutenkin niiden rooliin kuuluu esimerkkinä toimiminen kansalaisille. Valtakunnallisen jätesuunnitelman mukaan julkisten toimijoiden tulisi lopettaa kertakäyttöisten, muovia sisältävien astioiden hankinta ja käyttö, tiloissaan. Tällä toimenpiteelle mahdollisesti asetettu aikataavoite ja tavoitteen seurannan toteuttaminen olisi hyvä mainita hallituksen esityksen perusteluissa.

Luku 3 (Nykytila ja sen arviointi)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

Luku 3 Nykytila ja sen arviointi ja luku 4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset: Kaupan liitto ei kannata HE:ssä esitettyä tuottajavastuun laajentamista direktiivistä poikkeavalla tavalla kansallisella päätöksellä koskemaan myös sisävesiä. Kansallisen toimeenpanon tulisi koskea vain merialuetta ja vain kaupallisessa kalastuksessa käytettäviä pyydyksiä ja välineitä, eikä kansallista laajennusta sisävesiin sekä vapaa-ajankalastusvälineisiin tulisi tehdä. Säätelystä päätettäessä on tärkeää ottaa huomioon vapaa-ajankalastusvälineiden ja tarkemmin heittokalastusvälineiden olematon

negatiivinen vaikutus vesiympäristöön. Rantaroskista esimerkiksi vieheiden osuus kaikista rantaroskista on vain 0,06 % kaikilla rantatyypeillä (lähde Suomen ympäristökeskus).

Kaupan liitto esittää huolensa HE:ssä esitettyjen merkittävien oikeusvaikutusten peruste-luista, jotka näyttäisivät pohjautuvan osittain suulliseen informaatioon, havaintoihin, karkeaan arviointiin sekä alustaviin tietoihin (s. 22: "Luonnonvarakeskuksen karkean arvion mukaisesti vapaa-ajankalastuksesta jäisi ympäristöön ...", s. 28: "Lisäksi Suomessa on runsaasti sisävesistöjä, joissa kalastetaan paljon ja joissa muovia sisältävien kalastusvälineiden on havaittu aiheuttavan ympäristöhaittoja; suullinen tiedonanto Pidä Saaristo Siistinä ry", s. 46: Lisäksi Suomessa on runsaasti sisävesistöjä, joissa kalastetaan paljon ja joissa muovia sisältävien kalastusvälineiden on havaittu aiheuttavan ympäristöhaittoja, s. 53: Suomen merialueen roskaantumisen lähteet - raportissa on arvioitu, että kalastusperäistä jätettä on rantaroskista 6,3 % (kappalemääristä). Käynnissä on Suomen ympäristökeskuksen tutkimushanke, jonka alustavien tietojen mukaan ...). Tällaista tietoa ei ole mitenkään mahdollista tarkistaa, mitä pidämme erittäin valitettavana.

Kalastusvälineet eivät ole kertakäyttötuotteita eikä niihin tule näin suhtautua myöskään sääntelyn osalta, vaan niiden elinkaari pyritään pitämään mahdollisimman pitkänä niin välineitä huoltamalla kuin korjaamalla. Suomalaisille vapaa-ajankalastus on rakas harrastus ja sillä on tärkeä rooli kansallisen luontosuhteen vahvistajana. Tätä ei tule horjuttaa eikä nähdä ongelmaa siellä, missä ongelmaa ei ole.

Sisävesien roskaantumiseen on tärkeää pyrkiä vaikuttamaan, mutta se on mahdollista toteuttaa ilman kansallista direktiivin soveltamisalan laajentamista, hyödyntämällä kalastus-alan yritysten ja kalastusta harrastavien vahvaa halua suojella vesiluontoa. Kalastusvälineitä myyvien yritysten liiketoiminnan suora etu on, että vesistöt pysyvät mahdollisimman puhtaina ja houkuttelevat kansalaisia yhä enemmän kalastusharrastuksen piiriin. Niin kalastusvälineiden maahantuojat kuin valmistajat tekevät jo vapaaehtoista vastuullisuustyötä luonnon, vesistöjen ja kestävän kalastuksen eteen. Tätä työtä on mahdollista vahvistaa ilman lainsäädäntöön kirjattua kallista ja byrokraattista tuottajavastuuvetoa, joka kurittaisi erityisesti alan lukuisia pieniä ja keskisuuria toimijoita.

Luku 4 (Ehdotukset ja niiden vaikutukset)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

Luku 3 Nykytila ja sen arviointi ja luku 4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset: Kaupan liitto ei kannata HE:ssä esitettyä tuottajavastuun laajentamista direktiivistä poikkeavalla tavalla kansallisella päätöksellä koskemaan myös sisävesiä. Kansallisen toimeenpanon tulisi koskea vain merialuetta ja vain kaupallisessa kalastuksessa käytettäviä pyydyksiä ja välineitä, eikä kansallista laajennusta sisävesiin sekä vapaa-ajankalastusvälineisiin tulisi tehdä. Sääntelystä päätettäessä on tärkeää ottaa huomioon vapaa-ajankalastusvälineiden ja tarkemmin heittokalastusvälineiden olematon negatiivinen vaikutus vesiympäristöön. Rantaroskista esimerkiksi vieheiden osuus kaikista rantaroskista on vain 0,06 % kaikilla rantatyypeillä (lähde Suomen ympäristökeskus).

Kauppan liitto esittää huolensa HE:ssä esitettyjen merkittävien oikeusvaikutusten peruste-luista, jotka näyttäisivät pohjautuvan osittain suulliseen informaatioon, havaintoihin, karkeaan arviointiin sekä alustaviin tietoihin (s. 22: "Luonnonvarakeskuksen karkean arvion mukaisesti vapaa-ajankalastuksesta jäisi ympäristöön ...", s. 28: "Lisäksi Suomessa on runsaasti sisävesistöjä, joissa kalastetaan paljon ja joissa muovia sisältävien kalastusvälineiden on havaittu aiheuttavan ympäristöhaittoja; suullinen tiedonanto Pidä Saaristo Siistinä ry", s. 46: Lisäksi Suomessa on runsaasti sisävesistöjä, joissa kalastetaan paljon ja joissa muovia sisältävien kalastusvälineiden on havaittu aiheuttavan ympäristöhaittoja, s. 53: Suomen merialueen roskaantumisen lähteet - raportissa on arvioitu, että kalastusperäistä jätettä on rantaroskista 6,3 % (kappalemääristä). Käynnissä on Suomen ympäristökeskuksen tutkimushanke, jonka alustavien tietojen mukaan ...). Tällaista tietoa ei ole mitenkään mahdollista tarkistaa, mitä pidämme erittäin valitettavana.

Kalastusvälineet eivät ole kertakäyttötuotteita eikä niihin tule näin suhtautua myöskään sääntelyn osalta, vaan niiden elinkaari pyritään pitämään mahdollisimman pitkänä niin välineitä huoltamalla kuin korjaamalla. Suomalaisille vapaa-ajankalastus on rakas harrastus ja sillä on tärkeä rooli kansallisen luontosuhteen vahvistajana. Tätä ei tule horjuttaa eikä nähdä ongelmaa siellä, missä ongelmaa ei ole.

Sisävesien roskaantumiseen on tärkeää pyrkiä vaikuttamaan, mutta se on mahdollista toteuttaa ilman kansallista direktiivin soveltamisalan laajentamista, hyödyntämällä kalastus-alan yritysten ja kalastusta harrastavien vahvaa halua suojella vesiluontoa. Kalastusvälineitä myyvien yritysten liiketoiminnan suora etu on, että vesistöt pysyvät mahdollisimman puhtaina ja houkuttelevat kansalaisia yhä enemmässä määrin kalastusharrastuksen piiriin. Niin kalastusvälineiden maahantuojat kuin valmistajat tekevät jo vapaehtoista vastuullisuustyötä luonnon, vesistöjen ja kestävä kalastuksen eteen. Tätä työtä on mahdollista vahvistaa ilman lainsäädäntöön kirjattua kallista ja byrokraattista tuottajavastuuvetoa, joka kurittaisi erityisesti alan lukuisia pieniä ja keskisuuria toimijoita.

Luku 5 (Muut toteuttamisvaihtoehdot)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

Luku 5.2.: Ruotsissa on osana SUP-direktiivin täytäntöönpanoa tehty lakimuutos, jolla kansalainen voi saada roskaamisesta 800 kruunun suuruisen sakon. Kannatamme vastaavan lakimuutoksen tekemistä Suomessa. Lain perusteluissa kuvataan hyvin roskaajan olevan se yksittäinen henkilö, joka heittää roskan väärään paikkaan. Tällöin paras keino roskaamisen vähentämiseksi on roskaamisen vastaisen informaation ohella suoraan roskaajaan kohdistuvan sanktion uhka.

Luku 8 (Lakia alemman asteinen sääntely)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

-

Luku 12 (Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys)

Voitte kirjoittaa kommenttine alla olevaan tekstikenttään

-

Jätelain muutosehdotus

6 § (Muut määritelmät) + pykäläkohtaiset perustelut

-

24 a § (Markkinavalvonta) + pykäläkohtaiset perustelut

-

25 § (Muut valvontaviranomaiset) + pykäläkohtaiset perustelut

25 §: Kauppa on Suomen elinkeinoelämän suurin toimiala myös bruttokansantuotteella mitattuna muodostaen noin 10 prosenttia Suomen BKT:stä. Suomessa toimiva kauppa kilpailee ankarasti globaalin etäkaupan kanssa. Tästä johtuen pidämme erittäin tärkeänä tullin roolin vahvistamista ja sen yhteistyötä Pirkanmaan ELY-keskuksen kanssa tuottajavastuun maan rajat ylittävän etäkaupan valvonnassa. Maan rajojen ulkopuolelta operoivien etäkaupan toimijoiden saaminen kattavasti mukaan hoitamaan lakisääteinen tuottajavastuuvuoroituksensa on edellytys yritysten tasapuolisille kilpailuedellytyksille Suomen markkinoilla. Tuottajavastuusta yrityksille koituvan kustannusrasitteen jatkuva kasvu korostaa viranomais-valvonnan merkitystä. Pidämme erittäin tärkeänä, että tuottajavastuuta valvovalle viranomaiselle taataan riittävät resurssit, jotta maan rajat ylittävän etäkaupan valvontatehtävä on mahdollista hoitaa kunnolla.

46 § (Tuottajan vastuu jätehuollosta ja sen kustannuksista) + pykäläkohtaiset perustelut

46 §: Tuottajayhteisön vastuu kierrätystavoitteiden saavuttamisessa tulisi rajata vain sen asiakkaiden markkinoille tuomaan pakkausmäärään. Asia on tärkeä yritysten tasapuolisen kohtelun näkökulmasta tilanteessa, jossa Suomen pakkaustilastoihin ollaan jatkossa sisällyttämässä myös muut kuin rekisteröityneiden tuottajien markkinoille saattamat pakkaukset. Vastuunsa hoitavien yritysten kustannusrasite ja eriarvoinen kohtelu lisääntyvät entisestään, jos ne joutuvat huolehtimaan vapaamatkustajien markkinoille saattamien pakkausten kierrätystavoitteiden saavuttamisesta.

47 a § (Tuottajan kustannusvastuu tietyistä kuntien toteuttamista jätehuolto- ja siivoustoimista) + pykäläkohtaiset perustelut

47a §: Pykälän mukaan pakkaustuottajien tulee korvata tiettyjen kustannustehokkaiden jätehuolto- ja siivoustoimien kustannuksia kunnille. Korvausten maksamisen lähtökohtana on toimien kustannustehokkuus. Kustannustehokkuuden arviointi ehdotetaan kuitenkin siirrettäväksi yksinomaan kunnille, jotka ovat myös korvauksen saajia. Myös maksajalla tulee olla oikeus määrittää, onko toiminta kustannustehokasta vai ei, jotta vastuiden ja oikeuksien välille ei muodostu räikeää ristiriitaa. Hyvän yhteistoiminnan onnistumisen edellytys on, että tuottajat ja kunnat voivat yhdessä koota tietoa, arvioida toimintaa ja edistää parhaiden käytäntöjen käyttöönottoa. Julkinen kilpailuttaminen ei automaattisesti takaa toiminnan tehokkuutta, eikä sitä siis voida yksin pitää osoituksena kustannustehokkaasta toiminnasta.

47 b § (Kustannusvastuun piiriin kuuluvat alueet) + pykäläkohtaiset perustelut

-

47 c § (Kustannusvastuun toteuttamiseksi tarvittavien tuoteryhmäkohtaisten korvausten määrittäminen) + pykäläkohtaiset perustelut

47c §: Tuemme voimakkaasti ehdotuksen perusteluissa esitettyä tuottajien ja Kuntaliiton yhdessä sopimaa mallia korvausten määrittämiseksi vuosille 2023-2025. Vuodesta 2026 alkaen korvaukset perustuisivat ko. toimijoiden yhdessä kehittämän tiedonkeräyksen tuottamaan luotettavaan aineistoon.

47c §: Koska tiedonkeräyksen kehitystyö on vasta alkamassa, lain tasolla ei tule määrätä siitä, että kuntien jätehuolto- ja siivoustoimista aiheutuva kokonaiskustannus kerätään otosperusteisesti. Tuottajien oikeusturvan kannalta on keskeistä, että kunnista kerättävä tieto koskee vain tuottajien maksuvastuulla olevia tehtäviä ja edustaa kattavasti koko Suomea. Tämä edellyttää, että oikean kustannustiedon keräämiseen panostetaan kunnissa ja tiedonkeräys suunnitellaan kattavasti ja laadukkaasti. Otosperusteisuus on syytä sallia ja se voi osoittautua riittäväksi kokonaiskustannusten määrittäytäväksi, mutta sen käyttöön ei ole mitään syytä suoraan toimijoita määrätä.

47c §: Pidämme tärkeänä, että indeksin käyttö on lain perusteluissa rajattu tuoteryhmäkohtaisten korvausten tarkistamisessa vain pitkiin, vähintään viiden vuoden mittaisiin korvaus-kausiin.

47 d § (Tuoteryhmäkohtaisten korvausten maksaminen kunnille) + pykäläkohtaiset perustelut

47d §: On tärkeää, että tuottajien kunnille maksaman korvauksen maksuajankohdaksi on määrätty korvausvuotta seuraava vuosi, koska yrityskohtaiset pakkaustiedot, joihin maksut perustuvat, voidaan kerätä yrityksistä ainoastaan jälkikäteen. Tämä on myös edellytys sille, että korvauksesta syntyvät kustannukset voidaan kohdentaa tuottajille oikein.

47 e § (Tuoteryhmäkohtaisten korvausten tarkistaminen) + pykäläkohtaiset perustelut

47e §: Ehdotuksessa tuottajat määrätään vastaamaan kunnille maksettavien korvausten laskemisessa tarvittavien lähtötietojen hankkimisesta ja sen kustannuksista. Sen sijaan kunnille ei aseteta tältä osin mitään lakisääteisiä velvoitteita, vaikka tarvittavia tietoja ei voida hankkia ilman kuntien toimia ja myötävaikutusta. Esitetty yksipuolinen vastuu ei mahdollista ehdotuksen edellyttämää tiedonkeräystä, eikä se ole tuottajien näkökulmasta hyväksyttävissä.

Kunnille tulee asettaa lakisääteinen velvoite korvausten määrittämisessä tarvittavien kustannustietojen keräämiseen ja toimittamiseen tuottajille. Näiden kustannustietojen kerääminen ja toimittaminen ei voi olla tuottajien kustannusvastuulla, koska kyse on kuntien omasta kustannuseurannasta niille maksettavien korvausten määrittämiseksi. Lisäksi kuntien myötävaikutusta tarvitaan kerätyn jätteen ja siivotun roskan koostumustutkimusten suorittamiseen.

Lain perusteluissa (kpl. 4.2.4, s. 64) esitetään seuraavaa: ”...tuottajia koskevan uuden kustannusvastuun määrittely edellyttää kuntien vastuulle kuuluvien jätehuolto- ja siivoustoimien kokonaiskustannustietojen luotettavuuden parantamista. Tämä edellyttää yhtenäisten toimintatapojen käyttöönottoa ja kehittämistä kunnissa”. Perusteluteksti kuvaa asiaa täysin oikein ja kustannustietojen keräämiseen liittyvä kuntien vastuu tulee kirjata myös lain pykäliin.

47 f § (Kustannusvastuun jakaminen samaa tuoteryhmää edustavien eri tuottajayhteisöjen sekä tuottajien kesken) + pykäläkohtaiset perustelut

47 f §: Tuoteryhmäkohtaisten korvausten jyvittämisessä tuottajavastuullisten yritysten maksettaviksi tulee mielestämme huomioida markkinaosuuksien lisäksi se, kuinka paljon kunkin tuoteryhmän tuotteet roskaantumista aiheuttavat. Ehdotammekin pykälän muotoilemista siten, tuottajayhteisön olisi perustellusta syystä mahdollista kohdentaa tuoteryhmä-kohtaisia kokonaiskustannuksia kunkin tuoteryhmän sisällä tuotteille siinä suhteessa kuin niitä kerätyn jätteen ja siivotun roskan joukosta löytyy. Nämä tuotekohtaiset kustannukset jaettaisiin sitten tuottajille markkinaosuuksien suhteessa.

48 § (Tuottajavastuun piiriin kuuluvat tuotteet ja tuottajat) + pykäläkohtaiset perustelut

48 §: EU-jätesäädöspaketti ja SUP-direktiivi eivät salli mitään tuoteryhmiä koskevia kansallisia tuottajavasturajauksia, kuten yrityksen liikevaihtorajana pohjaavaa rajausta, joka on ollut Suomessa tähän asti käytössä. Ympäristöministeriön selvityksen mukaan pelkkä liike-vaihtorajan poistaminen toisi pakkausten tuottajavastuun piiriin noin 31 000–39 000 uutta yritystä nykyisten 4 300 yrityksen lisäksi.

Kannatamme vahvasti 1 miljoonan euron liikevaihtorajan poistamista ja pidämme perusteltuna siihen liittyen muuttaa tuottajan määritelmää tiettyjen ns. palvelupakkausten osalta. Palvelupakkausten osalta HE:ssä esitetty muutos on mielestämme välttämätön, koska se vähentää merkittävästi uusien tuottajavastuuvollisten yritysten lukumäärää noin 2 000–22 000 kappaleella pienten, alle 1 miljoonan euron liikevaihdon yritysten, osalta. Lisäksi muutoksella vähennettäisiin tuottajavastuun piiristä myös sellaiset maatalousyrittäjät, jotka pakkaavat tuotteita myytäväksi esimerkiksi suoramyyntinä tilalta suoraan kuluttajille. Näin vähennetään merkittävästi pienille tuottajayrityksille ja viranomaiselle kohdistuvaa sääntely-taakkaa. HE:ssä esitetyt muutokset vähentävät sekä pakkausten tuottajavastuujärjestelmän monimutkaisuutta että tekee siitä kustannustehokkaamman.

49 § (Käytöstä poistettavien tuotteiden vastaanotto ja kuljetus) + pykäläkohtaiset perustelut

-

51 § (Tuottajan tiedotus- ja neuvontavelvollisuus) + pykäläkohtaiset perustelut

-

53 a § (Tuottajan omavalvonta) + pykäläkohtaiset perustelut

-

62 § (Tuottajayhteisöön liittyminen) + pykäläkohtaiset perustelut

-

66 a § (Tuottajan tai muun toimijan valtuutettu edustaja) + pykäläkohtaiset perustelut

-

69 § (Juomapakkausten palautusjärjestelmän ylläpitäjän velvollisuudet) + pykäläkohtaiset perustelut

-

128 § (Tuottajavastuuta koskevan rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen) + pykäläkohtaiset perustelut

-

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset + niiden perustelut

Lain voimaantulo: Lain 48 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaista, uudistettua pakkausten tuottajan määritelmää sovellettaisiin 1.1.2023 alkaen. Ehdotamme soveltamisajankohdan siirtämistä vuodella eteenpäin. Lakiehdotus hyväksyttäneen eduskunnassa aikaisintaan kevätistuntokauden 2022 päätteeksi, jolloin yrityksille, Ringille ja pakkausten tuottajayhteisöille jäisi esityksen mukaan noin puoli vuotta aikaa valmistautua muutokseen. Tämä aika ei riitä kaikkiin niihin toimiin, joita yli 30 000 potentiaalisen uuden asiakasyrityksen sujuva liittäminen tuottajavastuujärjestelmään edellyttää. Muutoksia tarvitaan mm. asiakassopimusten ehtoihin, asiakkaiden rekisteröitymisen järjestelmiin ja pienten yritysten raportointikäytäntöihin.

Merenkulun ympäristönsuojelulain muutosehdotus

3 § (Jätteiden vastaanottojärjestelyt satamassa) + pykäläkohtaiset perustelut

-

Voimaantulosäännös + sen perustelut

-

Muita esitykseen liittyviä asioita

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

-

Ola Marja
Kaupan liitto

